

THƯ VIẾT TỪ VƯỜN NHÀ TÔI

Lời người dịch: Lúc này có nhiều giờ rảnh rang vì bị con siêu vi Covid-19 cầm chân ở nhà và không dám đi đâu sợ liên lụy đến bà con cô bác gần xa, tôi có đọc bài viết “Lettre de mon jardin” của cha Vinh 61 được đăng trên TTSB 2021 vừa qua. Nhận thấy bài viết của cha rất súc tích với nhiều kỷ niệm khó quên đối với các cha giáo của chúng ta xuất thân từ Hội Thừa Sai Hải Ngoại Paris, đồng thời cha cũng nhấn mạnh đến lòng biết ơn của anh em cựu sao biển (CSB) đối với quý cha. Tôi cũng muốn phổ biến bài viết của cha bằng việc chuyển ra tiếng Việt cho nhiều anh em khác có thể đọc. Có thể có nhiều anh em chúng ta, nhất là những anh em từ lớp 69 đến 74, đã chuyển qua chương trình Việt nên không học được nhiều tiếng Tây như các bậc đàn anh, và có thể gặp khó khăn về phương diện ngôn ngữ trong việc đọc bài của cha Vinh. Bài tuy dài, nhưng hấp dẫn, và giúp cho anh em sống lại một thời trai trẻ dưới mái trường Tiều

chủng viển (TCV) Sao Biển, và ghi nhớ công ơn trời biển của các cha giáo.

Bài này do cha Vinh viết và phát biểu tại nhà MEP (Paris) vào năm 2006, khi cha và anh Khang SB64 qua Pháp gặp Đức cha Linh từ VN qua, tổ chức Hội Ngộ Về Nguồn. Trong những ngày đó cha có gặp cha Gérard Moussay, cựu quản xứ Hiệp Nghĩa (biệt danh ông già Trầu), sau này là người sáng lập Trung Tâm Văn Hóa Chăm tại Phan Rang. Năm đó ngài phụ trách văn khố (archiviste) của các cha MEP, ngài xin cha Vinh một bản của bài discours (diễn văn) này để lưu lại tại thư viện của nhà MEP.

Vì là bài phát biểu trước các cha của Hội Thừa Sai Paris, nên trong bài này cha Vinh chỉ nhắc đến các cha giáo của Hội đã từng giảng dạy dìu dắt chúng ta ở TCV Sao Biển, Huế và Đà Lạt. Công lao của các cha giáo người Việt cũng không kém phần quan trọng trong việc truyền đạt kiến thức và hình thành nhân sinh quan Ki-tô giáo cho chúng ta. Có thể sẽ có những bài viết về các vị ấy trong tương lai, đó sẽ là phần việc của mỗi anh em chúng ta.

Chúc các bạn mạnh khỏe dành nhiều thời gian đọc sách trong thời kỳ đại dịch này.

● M. Pierre Nguyễn Quang Vinh

Kính thưa quý cha cựu giáo sư TCV Stella Maris, giáo phận Nha Trang, Việt Nam.

Một trong những truyền thống tốt đẹp của xã hội Việt Nam đã dạy cho chúng con biết luôn luôn lưu giữ tình cảm lớn lao và lòng biết ơn sâu đậm đối với

tất cả những người đã từng góp phần vào việc giáo dục chúng con, về phương diện tri thức cũng như về phương diện nghề nghiệp. *Nhất tự vi sư, bán tự vi sư*¹. Nửa chữ học được, nói cho đúng hơn, một chữ trọn vẹn học được cũng đủ để một người dạy được kính trọng và tôn vinh như là thầy. Mối quan hệ thầy-trò chiếm một vị trí quan trọng trong các hoạt động thường nhật của người Việt Nam (VN).

Vì thế, ngày đầu năm mới được dành một cách đặc biệt cho bên họ nội, ngày thứ hai dành cho họ ngoại và ngày thứ ba dành cho các thầy dạy của mình, nhất là những vị luống tuổi. Dù ở bất cứ đâu, dù trở thành người như thế nào đi nữa trong xã hội, người VN đích thực sẽ không bao giờ lãng quên những người thầy của mình cũng như những công lao của các ngài.

Trụ sở Hội Thừa Sai Paris. Ảnh: T.L. MEP

¹ Nguyên văn: 一字為師半字為師

Trung thành với tình cảm này, chúng sinh của TCV Sao Biển xưa kia đều nuôi dưỡng trong lòng ước mơ có được một dịp nào đó, cho dù hầu như không thể, gặp lại mặt đối mặt với quý thầy kính yêu của mình, đồng thời biểu lộ tâm tình hiếu thảo và lòng biết ơn đối với quý ngài. Cơ hội bằng vàng này thật khó thực hiện được vào lúc này. Một vài học trò cũ đang hiện diện ở đây, tại quê hương của quý cha bồi hồi xúc động vì giấc mơ này hiện nay đã trở thành hiện thực. Nỗi day dứt vì sự xa cách từ 30 năm qua hoặc hơn cuối cùng đã được giải tỏa. Thiên Chúa đã lắng nghe lời khẩn nguyện của chúng con khi ban cho chúng con có được ngày hôm nay. Tạ ơn Chúa.

Xa mặt nhưng không bao giờ cách lòng.

Chúng con vẫn không quên những năm tháng tươi đẹp trong cuộc đời của một tiểu chủng sinh, khi thụ hưởng những ân huệ và công lao từ sứ mạng cao cả của quý cha. Quý cha đã đồng hành với chúng con hầu như ở bất cứ nơi đâu chúng con được gửi đến, hoặc bên bờ biển Bãi Dương thơ mộng thuộc giáo xứ Thanh Hải Nha Trang, hoặc trong những tháng ngày kinh hoàng ở Huế, hoặc trên những ngọn đồi xanh mơn mớn nên thơ của thành phố Đà Lạt, để dìu dắt những chú nhóc con này và sau đó là những chàng trai tiến thẳng đến mục đích cuối cùng. Đó là trở thành người đàn ông trí thức đích thực, người Công giáo đích thực và cuối cùng là linh mục chính thống nếu đó là thánh ý của Thiên Chúa toàn năng.

Chiếm lĩnh một vị trí danh dự trong trí nhớ chúng con chắc chắn đó là vị giám mục tiên khởi của giáo phận Nha Trang, Đức cha Marcel Piquet Lợi. Chúng con không có được nhiều may mắn để gần gũi ngài, chỉ vì ngài là giám mục. Tuy nhiên, chúng con yêu mến ngài rất nhiều, nhất là vì câu xướng *Deo Gratias* trong nhà cơm vào những lần ngài đến thăm chủng viện. Đức cha Piquet đã đi vào cõi vĩnh hằng ngày 11 tháng Bảy năm 1966 ở Sài Gòn, hưởng thọ 78 tuổi. Ngài được an nghỉ bên cạnh nhà thờ chính tòa Nha Trang. Nguyễn xin Thiên Chúa ban cho ngài sự bình an vĩnh hằng trong Nước của Người.

Với tình cảm và lòng tôn kính sâu đậm, chúng con nhớ đến cha Giu-se Clause, nhạc sĩ kiêm nhà ngôn ngữ học la-tinh và hy lạp vĩ đại. Chính ngài

là người đã từng tuyên bố một cách xác tín rằng ngôn ngữ chính thức của các thiên thần là tiếng hy Lạp. Chúng con khâm phục vị thầy toán học này, chỉ thoáng chốc và không cần đến com-pa, ngài đã vẽ một đường tròn thật tròn trịa trên bảng đen. Một giai thoại khác kể rằng một đêm nọ, cha Clause phải rảy nước thánh cho giường của một chủng sinh sau khi cậu ta thuật lại cho ngài về những sự rung chuyển lạ lùng xung quanh cậu. Sau đó, ngài dành hơn nửa giờ để lần hạt Mân Côi bên cạnh cậu. Không ai biết nguyên nhân của sự việc này ngoại trừ tên tội phạm: Phùng Kim Tiên thuộc lớp 1961, nạn nhân đáng thương đích thị là Trần Hữu Lê, cậu này hiện nay cư ngụ tại Nouvelle-Orleans trong tiểu bang Louisiane, Hoa Kỳ. Trò nghịch ngợm quái quỷ này là cậu Tiên nhà ta đã mắc một sợi dây dài vào cây cột mừng và thế là từ giường mình, cậu ta kéo sợi dây... thật thông thả nhện nhàng!

Sau này cha Clause phục vụ với tư cách linh hướng cho các Xơ Dòng Khiết Tâm Bình Cang, nơi ngài từ trần sau một vụ tai nạn xe cộ vào ngày 18 tháng Mười Một năm 1971, hưởng thọ 70 tuổi. Nguyễn xin Thiên Chúa ban cho ngài sự bình an vĩnh hằng trong Nước của Người.

Một nhạc sĩ nổi tiếng khác là cố Paul Pouclet với phần bụng to đến nỗi tàn thuốc rơi ra từ ống léo của ngài không thể đáp xuống đất được! Chiếc áo chùng thâm của ngài bị thủng lỗ chỗ trông thật thảm hại. Quý cha hãy hình dung mà xem vào ngày Thứ Sáu

Tuần Thánh, năm 1966, khi cha Pouclet làm chủ tế lễ nghi phụng vụ, chậm rãi và khó nhọc, ngài phải mất 3 phút mới cố đứng lên được. Tuy nhiên, ngài vẫn nhẫn nại cống hiến phần lớn thời gian để dạy âm nhạc cho các chủng sinh ưa thích môn thể thao hơn. Ngài rời bỏ chúng con mãi mãi vào ngày 26 tháng Mười hai năm 1982 ở Luçon, hưởng thọ 73 tuổi. Nguyễn xin Thiên Chúa ban cho ngài sự bình an muôn đời trong Nước của Người.

Có lẽ sôi động nhất trong tất cả quý cha, đó là cố Lành, cha Michel Gervier tốt bụng, cha luôn miệt mài trong nhiệm vụ của một cha quản lý kiêm giáo sư toán và khoa học tự nhiên. Chúng con, dù chú nhỏ hay chú lớn, tất cả đều mê mẩn những cuộc phiêu lưu của chàng trai Tintin, những quyển sách mà ngài sở hữu cả một bộ sưu tập. Nhiều lần, ngày cũng như đêm, chúng con nghe thấy ngài chạy đến tháp nước để ngắt cầu dao điện bởi vì '*L'eau Coule, L'eau Coule*' (Nước Chảy! Nước Chảy!). Nguyên nhân sự cố là vì thiết bị tự động, một phát minh của cha quản lý kỹ sư, đã không vận hành trôi chảy. Nếu quý cha có đến thăm nơi cư ngụ của ngài, các cha nên chú ý hết mức để khỏi giẫm chân lên những tấm bìa các tông nằm la liệt khắp nơi trong phòng ngài và không làm ngài lo ra chia trí chia lòng: ở đâu đó trong không gian, ngài đang bận bịu với những bài toán tưởng tượng về các vì sao, các chòm sao, các thiên hà. Cha Michel Gervier ra đi bình an và thánh thiện với tràng hạt cầm trên tay vào ngày 19 tháng Sáu năm 1997, hưởng

thọ 73 tuổi. Nguyên xin Thiên Chúa ban cho ngài sự bình an vĩnh hằng trong Nước của Người.

Archifaux! Archifaux! (cực kỳ sai bét!) Những từ này không những là phát minh thuần túy của cha Hirigoyen, Cố Hương, nhưng còn là độc quyền của ngài một cách không thể nào chối cãi. Chúng con không ngạc nhiên khi được biết cha Hirigoyen phúc hậu, tuy hơi nặng tai, lại là một môn đệ nhiệt thành của âm nhạc cổ điển. Nhiều lần ngài cho chúng con nghe một bản nhạc và phân tích chủ đề của nó trên giấy. Tất cả những nỗ lực âm nhạc của ngài thậm chí không để lại một âm vang nho nhỏ nào nơi các chủng sinh thân thương của ngài. Xin ngài thứ lỗi cho chúng con vì đôi tai phạm nhân của chúng con. Phương pháp luận của ngài trong việc giảng dạy ngôn ngữ Pháp không có đối thủ. Ngài kiên trì giảng dạy cho chúng con tận tình để biết cải thiện cú pháp và tu từ học của một thứ ngôn ngữ vừa đẹp đẽ vừa quý phái này như thế nào.

Nhiệm vụ cuối cùng của Cố Hương là nhiệm vụ của vị linh mục Phụ trách Trung Tâm Sinh Viên Châu Á và ngài thực thi nhiệm vụ này cho đến khi từ trần vào thứ Hai ngày 2 tháng Bảy năm 2001, hưởng thọ 68 tuổi.

Nguyên xin Thiên Chúa ban cho ngài sự bình an vĩnh hằng trong Nước của Người.

Bây giờ chúng ta hãy quay về xứ Huế vào những năm 1966 đến 1968, một nơi nổi tiếng kinh hoàng vì những cuộc tấn công vào Tết Mậu Thân năm 1968. Ở

đây, hơn 30 tiểu chủng sinh Sao Biển được giáo phận gửi đến để tiếp tục học đệ nhị cấp theo chương trình Pháp (cấp ba hiện nay ở VN) tại trường trung học (học viện) Thiên Hựu.

Tại đây, chúng con cũng đã thụ hưởng được sự hiện diện và giảng dạy của cha Duval († 1994) với mái tóc bạc trắng xóa và một nụ cười thiên thần. Ngài cũng là một thợ sửa chữa ống khóa thiên tài, ngài có thể khống chế mọi ổ khóa của bàn dân thiên hạ vào thời của ngài. Ngài giúp chúng con đi những bước chập chững trong lãnh vực tân toán học.

Một cha giáo khác, ít nổi tiếng hơn bạn đồng nghiệp Duval của mình, cha Lefas († 2002, 96 tuổi), trong quá khứ cha nổi tiếng về hoạt động phong trào hướng đạo và nhất là sự liêu lĩnh khó tin của ngài khi ngồi phía sau tay lái (vô lăng). Mỗi lần ngài điều khiển chiếc xe đơ-sơ-vô của ngài vào trường trung học, cha đồng nghiệp Duval lại phải chuẩn bị nằm dài dưới gầm xe của ngài để sửa chữa một vài hỏng hóc nào đó. Hơn nữa, cha Lefas không bao giờ cần đến bất cứ khăn lau bảng nào để xóa bảng: chỉ cần một ngón tay và một ít nước miếng có lẽ sẽ chu toàn công việc này.

Trong số các ngài, chúng con còn có thể kể đến quý cha Petit Jean († 1999, thọ 95 tuổi), tên cha có nghĩa là nhỏ nhưng vóc dáng thì không; cha Oxarango († 2003, thọ 90 tuổi); cha René Gantier; cha Cressonier († 1968, thọ 60 tuổi), đây là vị giáo sư tiếng la tinh của chúng con cùng với chiếc xe phun khói không thua

gì ống khói lò sưởi. Buổi sáng ngày 13 tháng Hai năm 1968, cùng với cha Poncet, cha Cressonier đi bộ đến một tu viện để mang Minh Thánh Chúa về. Thịnh linh, những tay súng “lẻ loi” khai hỏa và không do dự đón ngã cả hai vị thừa sai - đang mặc áo chùng thâm - thi thể các ngài ngập ngựa trong máu nằm sóng soài dưới đất. Sau này, khi an ninh trật tự được văn hồi, hai chú chủng sinh Sao Biển Nha Trang là Trần Minh Sơn (Sơn Souris) và Simon Cường thuộc lớp Première đã đến thu hồi thi thể của các ngài để đem về an táng.

Nguyện xin Thiên Chúa ban cho quý giáo sư thân thương của chúng con sự bình an vĩnh hằng trong Nước của Người.

Chính trong nỗi đau thương mà con viết ra những dòng sau đây. Chỉ một tháng trước khi chúng con lên đường sang nước Pháp để thực hiện “Cuộc Hành Hương hướng về Cội Nguồn”, cha bề trên thân thương của chúng con, cha Phê-rô Jeanningros đã rời bỏ chúng con ra đi vĩnh viễn vào ngày 2 tháng Chín năm 2006. Tại sao ngài không chờ đợi chúng con? Tại sao và tại sao? Chỉ có Chúa mới biết được điều này.

Chúng con vẫn nhớ đến cha với chòm râu tuyệt đẹp vì được chăm sóc một cách cẩn chu. Năm 1962, TCV Sao Biển long trọng mừng Lễ Ngân Khánh Linh Mục của cha. Những bài thánh ca vang lên vào ngày trọng đại này, một bài hát vẫn còn đọng lại thật tươi mát trong ký ức của con:

Vivat, vivat semper, semper in æternum

Vivat, vivat semper, semper in æternum

Qu'il vive, qu'il vive, qu'il vive jamais

Repétons sans cesse, sans cesse

En santé et en paix

Ce sont nos souhaits

Vivat, vivat semper, semper in æternum

Vivat, vivat semper, semper in æternum

(Nội dung bài hát: cầu mong cha luôn sống mãi, sống mãi đến muôn đời, cầu mong cha khỏe mạnh và bình an)

Cha đã giúp chúng con làm quen với thế giới mới của màn bạc qua các phim điện ảnh vừa sinh động vừa có tính cách giáo dục, chẳng hạn như phim *Ben Hur* và *Mười Điều Răn* ở rạp hát Tân Tân, Ngòi Vinh Sơn, con chó huyền thoại Rin TinTin, các phim hài do Fernandel thủ vai chính như “Don Camillo”, do Louis de Funès thủ vai như “Hiến Binh đi dạo”, hoặc do Charlie Chaplin thủ vai, v.v. Cám ơn cha, cha Bê trên.

Nguyện xin Chúa ban cho cha sự bình an vĩnh hằng trong Nước của Người.

Ngoài ra còn phải kể đến cha Mollard Lẽ, cha quản lý nổi tiếng của chúng con nữa. Cha rời chủng viện hơi quá sớm và đã để lại phía sau cha một phong trào mới trong chủng viện: sưu tầm tem bưu chính. Mỗi tháng cha thưởng cho các học trò giỏi (vị thứ 1, 2, 3 trong các môn thi hàng tuần) những con tem thật đẹp.

Nhân vật cư ngụ “cố định” nhất (xin lỗi vì thiếu vốn từ -có thể hiểu kỳ cựu nhất) của chủng viện có lẽ là vị quan Trung Hoa: cha Lagrange, cố Quang.

Chúng con vô cùng khâm phục thuật viết chữ đẹp (thư pháp) tiếng Trung và tiếng Việt của cha. Từ xa, ngay cả một người cận thị cũng có thể dễ dàng nhận biết cha nhờ chiếc mũ bê rê luôn hiện diện trên đầu. Trong các lớp học tiếng Anh, một khi chiếc mũ bê rê được cất đi khỏi đầu, một chú ruồi quấy rầy không ngần ngại đáp ngay xuống đó: điều này khiến cho chúng con nghĩ đến những hoạt động ở phi trường Nha Trang. Chúng con không biết từ đâu mà cha lại có được một kiến thức phong phú về tiếng Anh như thế. Những giờ lên lớp học ngôn ngữ lạ lùng này tuy nhiên lại tràn ngập niềm vui và âm chối tai nhờ những bài hát hay bằng tiếng Anh, chẳng hạn như:

Hickory Dickory Dock

The mouse ran up the clock

The clock struck one

The mouse ran down

Hickory Dickory Dock

(*Tạm hiểu: chú chuột chạy lên đồng hồ, đồng hồ điểm một tiếng, chú chuột chạy xuống*)

Mãi nhớ đến cha, cha Lagrange kính yêu.

Cha Lange của giáo phận Kontum, oai vệ và nghiêm nghị, cha dạy địa lý và lịch sử ở trường Adran. Số mệnh chúng con phụ thuộc một cách thảm hại vào những ngón tay của cha: khi cây bút chì rơi trên danh sách học sinh, và thế là chàng trai đáng thương nào có tên bị (bút chì) chạm đến đành phải đứng lên trả bài vào ngày hôm đó. Ngài nổi tiếng bởi những nhận xét bất ngờ, đôi khi cay độc, chẳng hạn như: “Màu đỏ kích động những chú bò đực”, khi tất

cả các học sinh trong lớp ngài dạy đưa cặp mắt hau háu nhìn về phía một cô nàng nữ sinh xinh đẹp mặc trang phục màu đỏ đi ngang qua hành lang. Có lần ngài dùng phấn trắng viết một vài từ trên vách cũng màu trắng và ngài hỏi cả lớp một cách tỉnh bơ: “Các anh có thấy không?” Cảm ơn cha, cha Lange, vì cha đã làm giàu cho chúng con bằng những kiến thức sâu rộng về thế giới và lịch sử của nó. Kiến thức đó sinh lợi thật lớn lao cho cuộc sống sau này của chúng con.

Nhớ mãi đến cha, cha Lange kính yêu!

Một cha giáo khác cũng có vóc dáng đồ sộ vẫn mãi là người bạn của chúng con: cha Larroque. Ngài cao lớn, nhưng thật đáng tiếc, ngài không biết bơi đến mức phải hét to một ngày nọ “Cứu tôi với” với các ngư dân ở gần đó. Chúng con nhớ như in giọng hát lãnh lót của cha, khi cha tấn công vào những từ đầu tiên của bài hát *Vidi Aquam* (Tôi đã thấy nước) trong Thánh Lễ Chúa Nhật Phục Sinh. Cha nhạc sĩ dương cầm Pouclet không biết làm gì khác hơn là giơ hai bàn tay lên cao tỏ dấu bất lực và thất vọng! Hơn nữa, câu nói “không để cùi chỏ trên bàn” được cha Larroque dùng như một câu nhật lệnh trong các giờ dạy vật lý, vì lo sợ học sinh có nguy cơ chúi mũi xuống mặt bàn. Cảm ơn vì tình thân thiện của cha. Cha Larroque kính yêu, không có thứ gì tự sinh ra, không có thứ gì tự sáng tạo; mọi thứ đều được sáng tạo từ lúc sáng thế, sự gắn bó thân thiết của chúng con với cha cũng thế.

Nhớ mãi đến cha, cha Larroque kính yêu

Trong cuộc sống ngắn ngủi của chủng viện, không hề có bất cứ căn bệnh nặng nào, trước tiên đó là nhờ sự quan phòng từ ơn trên, nhờ sự phù hộ đầy tình mẫu tử của Nữ Thánh Quan Thầy Stella Maris và thứ hai đó là nhờ những ngón tay thần kỳ và nhân từ của quý cha y tá, chẳng hạn như cha Nédelec Đê. Cha rất khoan dung đối với chúng con khi kê đơn gồm những viên thuốc nén *aspirine*, cũng như những mũi tiêm nhọn hoắc nhưng hiệu quả. Chính con là một trong số những người phụ tá của cha niên khóa 1966-1967. Cha đã cho con một chai lớn hóa chất *formol* để ướp xác những con châu chấu, chim con, hay cua ghe tóm bắt được trên bãi biển. Theo các bạn thuộc các lớp 1969-1970, một vài chú tinh nghịch trong số họ đã làm vỡ nhiều nhiệt kế bằng cách làm cho nhiệt độ tăng lên cao thật là cao, với hy vọng có được một ngày nghỉ học ở phòng bệnh! Xin cha tha cho chúng vì chúng không biết việc chúng làm.

Nhớ mãi đến cha, cha giáo bác sĩ Nédelec

Chúng con vô cùng biết ơn Thiên Chúa vì đã ban cho chúng con một đại triết gia làm giáo sư chúng con: cha Jean Maïns Ngô Thành Mai. Cám ơn cha đã vui lòng dẫn dắt chúng con qua mê cung của những tư tưởng nhân loại ở mọi thời đại để đạt đến chân lý không thể tránh khỏi: cuộc sống không phi lý. Cám ơn vì những tư tưởng cao trọng của cha, nhưng thật đáng tiếc chỉ có một số rất nhỏ các môn sinh của cha có thể nhớ chúng từng chữ cho đến ngày nay, trong số đó có bạn chúng con là Đức Tổng Giám mục Giuseppe Nguyễn Chí Linh. Tạ ơn Chúa

Cha Maïls là một cư dân gương mẫu của Đà Lạt cùng với chiếc xe Goebel mà chúng con nhìn thấy rào qua hầu như khắp các con đường của thành phố tuyệt đẹp này. Điều này nhắc cho chúng con nhớ lại một vài biến cố nho nhỏ. Vị linh mục tốt bụng của chúng con chứng tỏ cho chúng con thấy ngài thực sự thuộc về một thế giới khác với thế giới chúng con, đó là thế giới của những bộ óc vĩ đại hay nói đúng hơn thế giới của sự đăng trí cực độ, hay đúng hơn thế nữa, thế giới của sự chú ý tuyệt đối. Một bữa nọ, sau một giờ lên lớp, chúng con nhìn thấy ngài đi dạo trong bãi giữ xe của trường đồng thời bứt tóc bứt tai suy nghĩ mông lung. Có chuyện gì thế, thưa cha? Nè, cha đi bộ cùng với các chú Kontum đến Trung tâm. Ở đó cha nhớ cha đã để chiếc Goebel tại đây cơ mà. Cha quay lại đây bằng chiếc xe Honda mượn của cha Larroque. Vậy thì tại sao các chú còn ở đây? Tại sao không về nhà các chú?... Nhưng, nhưng sao? Nhưng có thể nào cha lái hai chiếc xe cùng một lúc? Giai thoại nổi tiếng về chiếc đồng hồ đeo tay của cha tìm lại được trên Bãi Dương được nhập cảng từ xứ Basques và sau này được Việt Nam hóa bởi đầu óc méo mó lạch lạch của các chủng sinh Nha Trang

Khi câu hỏi được nêu lên cho lớp SB63: "Tình yêu là gì? Đáp: "Đó là xe Goebel chạy phía sau một chiếc xe đạp!" Chỉ có Thiên Chúa mới biết điều gì đã diễn ra cho vị triết gia đáng thương của chúng con.

Nhớ mãi đến cha, cha Maïls kính yêu!

Chúng con sẽ không quên các cha đang thi hành sứ vụ trong các giáo xứ: cha Gauthier Báu thuộc giáo

xứ Hộ Diêm, Cha Caillon thuộc giáo xứ Lạc Đạo, cha Béliard (Cố Chuối) của họ Đồng Dài, đây là cha bố đỡ đầu của cha Cao Tấn Phúc, cha Moussay của giáo xứ Hiệp Nghĩa, sau này là của những người Chàm, Phan Rang, chúng con cũng từng gọi cha là ông Già Trầu. Vô cùng cảm ơn tất cả quý cha bởi vì mỗi khi quý cha đến thăm chủng viện, chúng con hưởng lây được một *Deo Gratias* vang lên từ nhà cơm, hay nói cho đúng hơn, hưởng được một ngày nghỉ.

Chúng con phải biết ơn sâu đậm tất cả quý cha Thừa sai Paris, quý cha đã đối xử với chúng con vô cùng dịu dàng và thân thiện, không có bất cứ sự dè dặt hay lễ nghi nào. Quý cha đã kiên nhẫn trước sự lười biếng của chúng con trong học tập, trong những trò nghịch ngợm thời trai trẻ. Quý cha đã hy sinh thời trai trẻ của quý cha, đã rời bỏ gia đình của quý cha và tiện nghi của một đất nước văn minh để dẫn thân phiêu lưu đến một nơi xa lạ bên kia bờ Đại dương. Tại sao? Để giúp chúng con yêu mến Thiên Chúa và mọi người hơn. *Sanguis martyrorem semen Christianorum* (Máu của các vị tử đạo là hạt giống của các Ki-tô hữu): máu đã đổ của các vị tử đạo của Hội Thừa Sai Hải Ngoại Paris đã góp phần vào sự trưởng thành trong đức tin của Giáo Hội VN. Chúng con xác tín một cách mạnh mẽ rằng, quý cha từ rất lâu đã xem đất nước thân yêu của chúng con như một phần của cuộc sống và định mệnh của quý cha.

² Tác giả cuốn *Les Caractères* (Những cá tính) nổi tiếng thế giới, xuất bản lần đầu tiên tại Paris năm 1688.

Sau ngày quý cha buộc phải từ già VN ra đi mãi mãi, quý cha đã không ngừng tìm mọi phương tiện để làm gì đó cho Giáo Hội chúng con. Từ hơn 15 năm qua, biết bao linh mục VN đã được gửi đến nơi này, trong tòa nhà này, để tự làm giàu cho chính họ trong các lãnh vực kinh viện cũng như mục vụ. Tài nguyên mà quý cha đã tiêu tốn cho kế hoạch cao quý này thật lớn lao biết chừng nào! Xin Chúa chúc lành cho quý cha vì những ân huệ quý cha đã cống hiến cho Giáo Hội Việt Nam chúng con.

Nếu có được những điều kiện thuận lợi, chắc chắn quý cha sẽ không do dự đến nơi đó một lần nữa để hoàn tất công việc mà quý cha phải ngưng lại một cách miễn cưỡng cách đây 31 năm.

Điều gì quá mức là không tốt, nhưng có một điều quá mức luôn luôn tốt. Jean de la Bruyère² đã viết: “Trên thế giới không có bao nhiêu điều quá mức tốt đẹp hơn điều quá mức của lòng biết ơn!”

Chúng con vô cùng cảm ơn quý cha và xin quý cha tha thứ cho chúng con về tất cả những gì gây tổn thương cho quý cha trong quá khứ. Tác giả nào, quyển sách đó. Tất cả cựu chủng sinh của TCV Stella Maris đã làm hết sức mình trong cuộc sống để luôn xứng đáng là môn đồ của quý cha và long trọng hứa sẽ tiếp tục di sản quý báu mà quý cha đã truyền cho chúng con và nhất là luôn cầu nguyện cho sức khỏe và hạnh phúc của quý cha.

Nguyện xin các thánh tử đạo của Hội Thừa Sai Paris từng đổ máu mình trên mảnh đất VN bảo vệ

quý cha và cầu bầu cùng Thiên Chúa toàn năng cho quý cha hiện diện ở đây hoặc ở bất cứ nơi nào trên các cánh đồng truyền giáo. Chúng con cũng xin quý cha tiếp tục gia tăng những lời cầu nguyện hàng ngày cho các môn sinh cũ của quý cha, những người mà quý cha đã gieo trồng khắp muôn phương trên thế giới.

Ước gì quý cha đã về cùng Chúa tận hưởng được sự bình an vĩnh hằng trong Nước của Người.

Cầu chúc sức khỏe cho quý cha đang hiện diện.

Với tấm lòng hiếu thảo và tôn kính đối với quý cha,

(Nhân danh tất cả các cựu chủng sinh TCV Sao Biển Nha Trang)

• **Nguyễn Quang Vinh 61**

• **Nguyễn Kim Ngân 59** *chuyển ngữ*